

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **J.T.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w dniu 26 września 2023 r.
wniosku obrońcy skazanego
o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła Kołodziejskiego,
Marka Motuka,
od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK 479/22,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła
Kołodziejskiego, Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy
o sygn. akt II KK 479/22.**

UZASADNIENIE

Obrońcy J.T. wnieśli do Sądu Najwyższego kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2022 r., sygn. akt X Ka 1235/18, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 23 listopada 2017 r., sygn. akt II K 157/15.

Sprawa J.T. została przydzielona do referatu SSN Adama Rocha. Obrońca skazanego – adw. R.B., działający z substytucji adw. B.C. – złożył wniosek o wyłączenie tego sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK

479/22. Postanowieniem z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 479/22, Sąd Najwyższy pozostawił wniosek obrońcy bez rozpoznania.

Następnie niniejsza sprawa została skierowana na rozprawę i do jej rozpoznania wyznaczono następujący trzyosobowy skład orzekający: SSN Adam Roch (przewodniczący, sprawozdawca), SSN Paweł Kołodziejski oraz SSN Marek Motuk. Wyznaczono też termin rozprawy kasacyjnej na dzień 11 października 2023 r.

Pismem z dnia 28 sierpnia 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego: 29 sierpnia 2023 r.) obrońca skazanego – adw. B.C. – złożyła wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy wszystkich trzech sędziów wyznaczonych do składu orzekającego. W uzasadnieniu wniosku obrońca podniosła, że sędziowie ci zostali powołani do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3: dalej: „ustawa nowelizująca KRS”). W kontekście tego faktu powołała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, podnosząc, że są to osoby pozbawione przymiotu instytucjonalnej bezstronności, a sąd z ich udziałem nie jest sądem należycie obsadzonym, nie jest sądem bezstronnym i niezależnym oraz rozpoznanie przez niego sprawy narusza prawo strony do rzetelnego procesu sądowego. Dodatkowo, w stosunku do SSN Adama Rocha obrońca podkreśliła okoliczność, że został on pierwotnie nominowany do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, organu administracyjnie powiązanego z Sądem Najwyższym, jednak od niego odrębnego – „niebędącego sądem” – a jego przejście do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego nastąpiło na mocy decyzji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, co również ma uzasadniać twierdzenie o braku instytucjonalnej bezstronności tego sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek jest zasadny, dlatego też należało wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła Kołodziejskiego i Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK 479/22.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (t.j.: Dz.U. 2023, poz. 1093 ze zm.; dalej: ustawa o SN), pozostaje związany uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110- 1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała z mocy prawa ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło również orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w sprawie niniejszej je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), a także jest aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w

procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). W związku z powyższym trzeba stwierdzić, że rozpoznanie sprawy kasacyjnej w składzie orzekającym objętym wnioskiem o wyłączenie sędziów, mogłoby skutkować wniesieniem skutecznej skargi przeciwko Polsce do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i zasądzeniem przez ten Trybunał zadośćuczynienia na rzecz skarżącego. Zatem także obowiązek zapobiegania wydawaniu przez ETPCz wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji skłania do uznania za zasadny wniosku obrońcy o wyłączenie ww. sędziów od orzekania w sprawie kasacyjnej o sygn. akt II KK 479/22.

Powyższa argumentacja odnosi się do sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła Kołodziejskiego oraz Marka Motuka, którzy uzyskali rekomendację Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie, o którym mowa powyżej. Dodatkowo sędzia Adam Roch został pierwotnie powołany do orzekania w Izbie Dyscyplinarnej. Izba ta, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22; W. Wróbel, *Izba Dyscyplinarna jako sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP*, Palestra 2019, nr 1-2, s. 17-33). Na taką ocenę statusu tej Izby pozawala także decyzja samego ustawodawcy, który ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022, poz. 1259) zlikwidował Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a ponadto wskazał na

możliwość wzruszenia wydanych przez nią prawomocnych orzeczeń (art. 18 wspomnianej ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r.). Wskazana okoliczność jedynie wzmacnia tezę, że skład Sądu Najwyższego z udziałem sędziów, którzy uprzednio orzekali w Izbie Dyscyplinarnej, nie został wyposażony w gwarancje strukturalnej niezależności i nie jest sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się na nieprawidłowości przeniesienia sędziów orzekających uprzednio w Izbie Dyscyplinarnej do Izby Karnej Sądu Najwyższego, co nastąpiło z mocy decyzji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. W związku z tą procedurą wskazuje się, że Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, czy też z mocy samej ustawy, zaś akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu (tak: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2023 r., III KK 186/23, OSNK 2023, z. 5-6, poz. 30; podobnie: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2023 r., I KK 85/23 oraz z dnia 5 stycznia 2023 r., II KK 531/22). Wskazane w orzecznictwie wątpliwości co do sposobu przeniesienia sędziów zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do Izby Karnej tego Sądu stanowią dodatkowy argument na rzecz tezy o zasadności wyłączenia od orzekania w tej sprawie SSN Adama Rocha.

Z uwagi na powyższe argumenty należało uwzględnić wniosek i wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła Kołodziejskiego oraz Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK 479/22.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

(TM)

[ms]

